

ประโยค ป.ธ. ๓
 สัมพันธ์ไทย
 สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๖

สา (เขมา) กิร ปทุมตุตตราพทมูล ปตติตปตถนา อติวีย อภิรูปา
 ปาสาทิกา อโหสิ ฯ สตุถา กิร รูปสสุ โทสั กเถตติ สตุวา ปน สตุถุ สนตักั
 คนตุ้ น อิจฉิ ฯ ราชา ตสสุสา รูปมทตถภาวั ถตุวา เวพูนวณนปฏิสัตุตตานิ
 คิตานิ กาทเรตุวา นฎาทีนั ทาเปสิ ฯ เตสั ตานิ คายนุตานั สตุวา ตสสุสา
 เวพูนั อทิจฐปุพพิ วีย อสสุตปุพพิ วีย จ อโหสิ ฯ สา กตรั อูยยานั
 สนธาย คายถาติ ปุจฉิตวา เทวิ ตุมหากั เวพูนุยยานเมวาทิ วุตเต อูยยานั
 คนตุคามา อโหสิ ฯ สตุถา ตสสุสา อากมนั ถตุวา ปริสมชเณ นิสัทิตวา
 รมมั เทเสนโต ว ตาลวณญั อาทาย อตตโน ปสเส จตุวา วิชมานั อภิรูปั
 อิตถิ นิมมิ นิ ฯ เขมาปี เทวิ ปวิสมานาว ตั อิตถิ ทิสวา สมนาสมพุทโธ
 รูปสสุ โทสั กเถตติ วทนติ อยถจสสุ สนติกถ อิตถิ วิชมานา จิตา อหั
 อิมิสสา กลภาคปิ น อูเปมิ น มยา อีทิสั อิตถิรูปั ทิจฐปุพพิ สตุถารั อฎูเตน
 อพฐาจิกขนติ มถเณติ จินเตตุวา ตถาคตสสุ กถาสทหึปี อนิสามेतวา ตเมว
 อิตถิ โอลอกขมานา อฎุจาสิ ฯ สตุถา ตสสุสา ตสมึ รูปเป อูปปนนพหุমানตั
 ถตุวา ตั รูปั ปจมวยาทิวเสน ทสเสนโต เหฎุจา วุตตนยเนว ปริโยसानเ
 อฎุจิมตดาวสานั กตุวา ทสเสสิ ฯ เขมา ตั ทิสวา เอวรूपิปี นาม ตั
 รูปั มุหุตเตเนว ขยวยั ปตตั นตถิ วต อิมสมึ รูปเป สาโรติ จินเตสิ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

สัมพันธไทย

กิริ ศัพท์ อนุสฺสวณฺตถ สา วิเสสน ของ เขมา ๆ สยกตฺตา ใน
 อโหสิ ๆ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก ปทุมุตฺตรปาทมูล สมีปาทฺร ใน ปตฺติตฺป-
 ปตฺติตฺปตฺตนา วิเสสน ของ เขมา (หรือสัมพันธว่า ปตฺติตฺปตฺตนา
 วิกตฺกตฺตฺตา ใน หุตฺวา ๆ สมานกาลกิริยา ใน อโหสิ) อติวฺย กิริยาวิเสสน
 ใน อโหสิ อภิรฺฐปา กิฺติ ปาสาทิกา กิฺติ วิกตฺกตฺตา ใน อโหสิ ๆ

ปน ศัพท์ วาทยารมฺภ สา วิเสสน ของ เขมา ๆ สยกตฺตา ใน อิจฺฉิ
 น ศัพท์ ปฏฺิเสธ ใน อิจฺฉิ ๆ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก “กิริ ศัพท์ อนุสฺสวณฺตถ
 สตฺถา สยกตฺตา ใน กเถติ ๆ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก รูปสฺส สามีสมฺพนฺช
 ใน โทสฺ ๆ อวฺตฺตกมฺม ใน กเถติ อิติ ศัพท์ อาการ ใน สุตฺวา ๆ
 ปุพฺพกาลกิริยา ใน อิจฺฉิ สตฺถ สามีสมฺพนฺช ใน สนฺติกํ ๆ สมฺปาปฺณิกมฺม
 ใน คนฺตุ ๆ คมฺตถสมฺปทาน ใน อิจฺฉิ ๆ

ราชา เหตุกตฺตา ใน ทาเปสิ ราชปฺริสฺ การิตกมฺม ใน ทาเปสิ ๆ
 อาขยาตบท เหตุกตฺตฺวาจก ตสฺสา วิเสสน ของ เขมาย ๆ ภาวาทิสมฺพนฺช ใน
 รูปมทฺมตฺตภาวํ ๆ อวฺตฺตกมฺมใน ฌตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน การตฺวา
 เวพฺวนวณฺณปฺปฏิสฺยฺตฺตานิ วิเสสน ของ คีตฺตานิ ๆ อวฺตฺตกมฺม ใน การตฺวา ๆ
 ปุพฺพกาลกิริยา ใน ทาเปสิ นฺญาทีนํ วิเสสน ของ ชนानํ ๆ สมฺปทาน
 ใน ทาเปสิ ๆ

เวพฺวนํ สยกตฺตา ใน อโหสิ ๆ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก เตสฺ วิเสสน
 ของ ชนานํ ๆ สามีสมฺพนฺช ใน สทฺทํ ตานิ วิเสสน ของ คีตฺตานิ ๆ อวฺตฺตกมฺม
 ใน คายนฺตฺานํ ๆ วิเสสน ของ ชนานํ สทฺทํ อวฺตฺตกมฺม ใน สุตฺวา ๆ เหตุ ใน
 อโหสิ (หรือสัมพันธว่า เตสฺ วิเสสน ของ ชนานํ ๆ อนาทร ใน คายนฺตฺานํ ๆ
 อนาทรกิริยา ตานิ วิเสสน ของ คีตฺตานิ ๆ อวฺตฺตกมฺม ใน คายนฺตฺานํ สุตฺวา
 เหตุ ใน อโหสิ) ตสฺสา วิเสสน ของ เขมาย ๆ ฉนฺนิจฺฉิอนภินฺทกตฺตา ใน
 อทฺธิจฺ- และ อสฺสฺ- อทฺธิจฺปุพฺพ กิฺติ อสฺสฺปุพฺพ กิฺติ อุปมาวิกตฺกตฺตา ใน

โอโหสิ วย สองศัพท์ อุปมาโชตก เข้ากับ ตสฺสา อธิฏฺฐปุพฺพ และ อสฺสตุปุพฺพ
จ สองศัพท์ ปทสมฺมจฺจุยตฺต เข้ากับ ตสฺสา อธิฏฺฐปุพฺพ วย และ อสฺสตุปุพฺพ
วย ฯ

สา วิเสสน ของ เขมา ฯ สยกตฺตา ใน โอโหสิ ฯ อาขยาตบท
กตฺตฺวาจก “ตุมฺเห สยกตฺตา ใน คายถ ฯ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก กตฺริ
วิเสสน ของ อุยฺยานํ ฯ อวฺตุตกมฺม ใน สนฺชาย ฯ กิริยาวิเสสน ใน คายถ อิติ
ศัพฺท อาการ ใน ปุจฺฉิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน โอโหสิ วจเน ลกฺขณ
ใน วุตเต เตหิ วิเสสน ของ ชเนหิ ฯ อนภิตกตฺตา ใน วุตเต ฯ ลกฺขณกิริยา
“เทวิ อาลปน มยํ สยกตฺตา ใน คายาม ฯ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก ตุมฺหากํ
สามีสมฺพนฺธ ใน เวพฺพวนฺุยฺยานํ เอว ศัพฺท อวฺชารณ เข้ากับ เวพฺพวนฺุยฺยานํ ฯ
อวฺตุตกมฺมใน สนฺชาย ฯ กิริยาวิเสสน ใน คายาม อิติ ศัพฺท สรฺูป ใน วจเน
อุยฺยานํ สมฺปาปฺณณิกมฺม ใน คนฺตุ- คนฺตุกามา วิกตฺติกตฺตา ใน โอโหสิ ฯ

สตฺถา สยกตฺตา ใน นิมฺมิณี ฯ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก ตสฺสา วิเสสน
ของ เขมา ฯ ภาวาทิสมฺพนฺธ ใน อากมฺนํ ฯ อวฺตุตกมฺม ใน ญตฺวา ฯ
ปุพฺพกาลกิริยา ใน นิสฺสิตฺวา ปริสมฺชฺเณ อาธาร ใน นิสฺสิตฺวา ฯ ปุพฺพกาล
กิริยา ใน เทเสนฺโต ชมฺมํ อวฺตุตกมฺม ใน เทเสนฺโต ว ศัพฺท อวฺชารณ
เข้ากับ เทเสนฺโต ฯ อพฺภนฺตรกิริยา ของ สตฺถา ตาลวณฺฺณํ อวฺตุตกมฺม ใน
อาทาย ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน จตฺวา* อตฺตโน สามีสมฺพนฺธ ใน ปสฺเส ฯ
อาธาร ใน วิชฺมานํ จตฺวา ปุพฺพกาลกิริยา (หรือ สมานกาลกิริยา) ใน
วิชฺมานํ ฯ กิตฺติ อภฺริฎฺฐ กิตฺติ วิเสสน ของ อิตฺถิ ฯ อวฺตุตกมฺม ใน นิมฺมิณี ฯ

เขมา วิเสสน ของ เทวิ ฯ สยกตฺตา ใน อฏฺฐาสิ ฯ อาขยาตบท
กตฺตฺวาจก ปิศัพฺท อเปกฺขตฺต เข้ากับ เขมา ปวิสมานา อพฺภนฺตรกิริยา ของ
เทวิ ว ศัพฺท อวฺชารณ เข้ากับ ปวิสมานา ตํ วิเสสน ของ อิตฺถิ ฯ อวฺตุตกมฺม
ใน ทิสฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน จินฺเตตฺวา “ชนา สยกตฺตา ใน วทนฺติ ฯ
อาขยาตบท กตฺตฺวาจก ‘สมฺมาสมฺพุทฺโธ สยกตฺตา ใน กเถติ ฯ อาขยาตบท

* หากสัมพันธ์ จตฺวา เป็น สมานกาลกิริยา อาทาย ก็ต้องสัมพันธ์ข้ามไปเข้า วิชฺมานํ

กตฺตฺวาจก รูปสฺส สามีสมฺพนฺธ ใน โทสํ ๆ อวุตฺตกมฺม ใน กเลติ อิติศัพฺท
 อาการ ใน วทนฺติ, จ ศัพฺท วาทยารมฺภ อัย วิเสสน ของ อิตฺถิ ๆ สยกตฺตา
 ใน จิตา ๆ กิตบท กตฺตฺวาจก อสฺส วิเสสน ของ สมฺมาสมฺพนฺธสฺส ๆ
 สามีสมฺพนฺธ ใน สนฺตึเก ๆ วิสยาร ใน จิตา วิจฺมานา อพฺพนฺตรกิริยา ใน
 จิตา, อหํ สยกตฺตา ใน อุเปมิ น ศัพฺท ปฺฏิเสธ ใน อุเปมิ ๆ อาขยาดบท
 กตฺตฺวาจก อิมิสฺสา วิเสสน ของ อิตฺถิยา ๆ สามีสมฺพนฺธ ใน กลภาคํ ๆ
 อวุตฺตกมฺม ใน อุเปมิ ปี ศัพฺท อเปกฺขตฺถ เข้ากับ กลภาคํ, อิตฺถิรูปิ สยกตฺตา
 ใน โหติ ๆ อาขยาดบท กตฺตฺวาจก น ศัพฺท ปฺฏิเสธนตฺถ^๒ มยา อนนฺทิตกตฺตา
 ใน ทิฏฺฐ- อีหิสํ วิเสสน ของ อิตฺถิรูปิ ทิฏฺฐปฺพุพฺ วิกตฺกตฺตา ใน โหติ,
 ชนา สยกตฺตา ใน อพฺภาจิกฺขนฺติ ๆ อาขยาดบท กตฺตฺวาจก สตฺถาริ อวุตฺตกมฺม
 ใน อพฺภาจิกฺขนฺติ อฏฺเฐน วิเสสน ของ วจเนน ๆ กรณ ใน อพฺภาจิกฺขนฺติ
 มณฺเฑ ศัพฺท สํสยตฺถ^๓ อิติ ศัพฺท อาการ ใน จินเตตฺวา ๆ ปฺพุพฺกาลกิริยา ใน
 อนิสามเตตฺวา ตถาคตฺสฺส สามีสมฺพนฺธ ใน กถาสทฺท^๔ ๆ อวุตฺตกมฺม ใน
 อนิสามเตตฺวา ปี ศัพฺท อเปกฺขตฺถ เข้ากับ กถาสทฺท อนิสามเตตฺวา ปฺพุพฺกาล-
 กิริยา ใน อฏฺฐาสี^๕ ตํ วิเสสน ของ อิตฺถิ เอว ศัพฺท อวธารณ เข้ากับ ตํ
 อิตฺถิ อวุตฺตกมฺม ใน โอลอยมามา ๆ อพฺพนฺตรกิริยา ใน อฏฺฐาสี ๆ

สตฺถา สยกตฺตา ใน ทสฺเสสิ ๆ อาขยาดบท กตฺตฺวาจก ตสฺสา
 วิเสสน ของ เขมาย ๆ ภาวาทิสมฺพนฺธ ใน อุปฺปนฺนพฺพมฺมานตํ ตสฺมี วิเสสน
 ของ รูปे ๆ อาธาร ใน อุปฺปนฺน- อุปฺปนฺนพฺพมฺมานตํ อวุตฺตกมฺม ใน
 ญตฺวา ๆ ปฺพุพฺกาลกิริยา ใน ทสฺเสนฺโต ตํ วิเสสน ของ รูปิ ๆ อวุตฺตกมฺม
 ใน ทสฺเสนฺโต ปจฺมวยาทิวเสน กรณ ใน ทสฺเสนฺโต ๆ อพฺพนฺตรกิริยา
 ของ สตฺถา เหฏฺฐา อาธาร ใน วุตฺต- วุตฺตนเยน ตติยาวิเสสน ใน ทสฺเสสิ

^๒ สัมพันธ์ว่า “น ศัพฺท ปฺฏิเสธ ใน โหติ” ก็ได้

^๓ หรือสัมพันธ์ว่า “มณฺเฑ สํสยตฺถ เข้ากับ อพฺภาจิกฺขนฺติ”

^๔ หรือสัมพันธ์ว่า “ตถาคตฺสฺส สามีสมฺพนฺธ ใน กถา”

^๕ หรือสัมพันธ์ว่า “อนิสามเตตฺวา ปฺพุพฺกาลกิริยา ใน โอลอยมามา” ในกรณีที่สัมพันธ์ โอลอยมามา
 เป็น อพฺพนฺตรกิริยา ของ เขมา

เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ วุตตนเณน ปรีโยसानเณ กาลสตุตมี ใน ทสเสสิ
อฏฺฐิมตฺตาวสานํ วิกตฺติกมฺม ใน กตฺวา ๆ กิริยาวิเสสน ใน ทสเสสิ ฯ

เขมา สยกตฺตา ใน จินฺเตสิ ฯ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก ตํ วิเสสน
ของ รูปี ๆ อวุตตกมฺม ใน ทิสฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน จินฺเตสิ “เอวรูปํ กิตฺติ
ตํ กิตฺติ วิเสสน ของ รูปี ๆ สยกตฺตา ใน ปตฺตํ ๆ กิตฺตบพ กตฺตฺวาจก ปิ ศัพฺท์
อเปกฺขตฺถ เข้ากับ เอวรูปํ นาม ศัพฺท์ สญฺญาโชตก เข้ากับ เอวรูปํ มุหุตฺเตน
ตฺตฺติยาวิเสสน ใน ปตฺตํ เอว ศัพฺท์ อวธารณ เข้ากับ มุหุตฺเตน ขยวํ อวุตตกมฺม
ใน ปตฺตํ, สारो สยกตฺตา ใน นตฺถิ ฯ อาขยาตบพ กตฺตฺวาจก วต ศัพฺท์
สํเวกตฺถ อิมสฺมี วิเสสน ของ รูเป ๆ ภินฺนาธาร ใน สारो อิติ ศัพฺท์ อาการ
ใน จินฺเตสิ ฯ